

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ [CURRENT ISSUES IN COGNITIVE LINGUISTICS]

УДК 811.134.2

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 10.09.2021 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 17.09.2021 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 100 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2021.40.10>

ВИТОКИ СУЧАСНИХ ІТАЛІЙСЬКИХ ТОПОНІМІВ

Катерина Михайлівна Лахтіонова (м. Київ, Україна)

glebushka23@ukr.net

кандидат філологічних наук, доцент

Стаття присвячена походженню італійських топонімів, впливу різних цивілізацій на їх виникнення, а також явищу мовної інтерференції у закріпленні назв італійських топонімів.

Ключові слова: *топоніми, виникнення, мовна інтерференція, назви, діалекти.*

ORIGINS OF MODERN ITALIAN TOPONYMS

Catherine M. Lakhtionova (Kyiv, Ukraine)

glebushka23@ukr.net

PhD (Philology), Associate Professor, Associate Professor

The article is about the origin of Italian toponyms and their creation based on the influence of different civilizations and the appearance of the linguistic interference in setting the names of Italian toponyms.

Keywords: *toponyms, origin, linguistic interference, names, dialects.*

(Current issues in cognitive linguistics [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Origins of Modern Italian Toponyms (in Ukrainian) [Vytoky suchasnyh italijs'kyh toponimiv]

© *Lakhtionova C. M. [Lahtionova K. M.], glebushka23@ukr.net*

Італійська топономастика тісно пов'язана з різнобарвною історією Італії, історичною граматиною, яка, в свою чергу має лінгвістичні зв'язки із латиною та Стародавньою Грецією, Візантією та іншими країнами, що цілком відповідає відомій теорії стратів Г. Шухардта, якщо ретельно проаналізувати географічну місцевість, її прадавню, давню, та сучасну назву.

Італія, маючи територію на якій свого часу проживало дуже багато племен та етнічних угруповань створює своєрідну мозаїку як із земель так і діалектів, що в свою чергу відбивається на місцевих назвах поселень та міст. Ці аутентичні назви національних топонімів демонструють нам залишки розвитку історії країни та еволюцію не тільки топонімів, а насамперед італійської мови.

Наукове вивчення місцевих італійських назв співпадає із розвитком та вивченням італійської діалектології.

Як відомо на теперішній час в Італії налічується 20 географічних місцевостей із зафіксованими назвами (провінціями), та 36 діалектів, які в свою чергу поділяються на піддіалекти, локальні діалекти, та мову (говір) великих міст, таких як Мілан, Рим, Турин.

Зазвичай діалекти не мають писемного відтворення, існує тільки усний варіант спілкування, але існують деякі виключення: наприклад неаполітанський діалект вже отримав статус мови – це наявність двомовних базових словників, підручник з історії неаполітанського діалекту, та що особливо важливо- граматика неаполітанської мови, саме мови (а не діалекту). Ще можна додати видання великого веронсько-італійського словника (понад 100000 слів) але письмової форми мовлення, граматики цей діалект немає.

Стосовно неаполітанського діалекту то його вже викладають в університеті Неаполя (провінція Кампанія).

У вивчення проблеми топоніміки, і не тільки італійської, а й світової великий внесок зробив відомий італійський етнолінгвіст, уродженець провінції Горіція Граціадіо Ісайя Асколі (1829-1907). Саме він створив славетний *Atlante Linguistico Italiano* (ALI), де зафіксовано всі найвідоміші італійські діалекти. Зараз основний офіс ALI знаходиться в Мілані. Додамо,

(Актуальні питання когнітивної лінгвістики [Aktual'ni pytannja kognityvnoi' lingvistyky])

Витоки сучасних італійських топонімів (Українською) [Vytoky suchasnyh italijs'kyh toponimiv]

© Лахтіонова К. М. [Lahtionova K. M.], glebushka23@ukr.net

що Горіція раніше була частиною екс-Югославії і тільки з 1954 року офіційно стала територією Італії. Саме тому навіть назви вулиць міста Трієст написані 4-ма мовами: італійською, сербською, хорватською, та на австро-угорському діалекті (це місто свого часу належало також до Австро-Угорської імперії).

Г. Д. Асколі може справедливо вважатися засновником будь-яких італійських етимологічних досліджень, а також засновником вивчення історичного вектору у сфері діалектології.

У 1873 році Асколі публікує свої славнозвісні «Saggi Ladini» (Ладинські нариси), одночасно Дж. Флексія видає свою монографію стосовно італійських топонімів, що потребують наукового підходу в їх вивченні. Також цією проблематикою займалися G. Grassi, P. Revelli, A. Lorenzi, G. Ricchieri.

Відомо, що на італійську ономастику суттєво вплинули етнічні війни, загарбницька політика Стародавнього Риму, мають місце месопотамські впливи та навіть слов'янські мотиви в італійських топонімах. У прикладах наведено декілька географічних назв –топонімів, що збереглися і досі.

Fenicio-runico (найбільша острівна територія Сицилія та Сарденія): Nora, Cagliari, Sulcis, Tharros Cornus де зараз мають місце архіологічні розкопки, результат яких підтверджують семітське походження топонімів. (Nora-Nura-Nuroli), бачимо еволюцію назви. Цікаво, що такі самі назви існують у місцевості Leugitana в Африці. У Сардинії є однойменна місцевість Nuroli, яка, можливо, має відношення до палео-сардинського періоду: paleo-siculo-sicanus fluvius Iberial (можливо iberica (ісп.)- походить звідси, а також грузинське «Іберія»).

Ця гіпотеза співпадає з деякими назвами – топонімами, адже поруч територія сучасного Мароко, а недалеко вже Іспанія. (siculo вважається однією з прадавніх європейських мов яка є дуже близькою до латини).

Messapico, Daunian такі топоніми можна знайти на узбережжі Адріатичного моря, етнічні назви Dirini, Rudini (топонім перетворився в Udine), Illiria та у назвах провінції Puglia (Апулія)-Rudiae чи Rudini це

Peucetti та Ialentinі у провінції Кампанія є місто Саленто де також проводились археологічні розкопки.

Назва відомого італійського міста та порту Brindisi має документально підтверджене історичне походження, за легендою таке ім'я місто отримало через морський порт, територія якого мала форму голови оленя.

Італійсько-умбрійські назви з'явилися за місцем проживання та локацій оско-умбрійських племен. Назви Ofanto (південна частина території Апулії), Solabra (Кампанія), Alfano та Rofano (Салерно) мають оскське походження.

До речі кожна італійська провінція може надати величезну кількість місцевих топонімів, назви яких пояснюють багатовікову історію цих земель та походження їх назв.

Література:

1. Falco de R. *Del parlar napoletano*. Colonnese editore (Napoli, 2000), 111.
2. Fierro, A. *Grammatica della lingua napoletana* (Milano, Rusconi libri, 1995), 278.
3. Granzotto, P. *Perche parliamo Italiano* (Firenze, Le Lettere, 1998), 151.
4. Pellegrini, G. B. *Toponomastica italiana* (Milano, HOEPLI Editore Ulrico Hoepli, 1994), 559.
5. Zolli, P. *Come nascono le parole italiane* (Milano, Rizzoli, 1989), 226.

References:

1. Falco de R. *Del parlar napoletano*. Colonnese editore (Napoli, 2000), 111.
2. Fierro, A. *Grammatica della lingua napoletana* (Milano, Rusconi libri, 1995), 278.
3. Granzotto, P. *Perche parliamo Italiano* (Firenze, Le Lettere, 1998), 151.
4. Pellegrini, G. B. *Toponomastica italiana* (Milano, HOEPLI Editore Ulrico Hoepli, 1994), 559.
5. Zolli, P. *Come nascono le parole italiane* (Milano, Rizzoli, 1989), 226.